

BÉKEHARANG

A PÜSPÖKI METHODISTA EGYHÁZ HAVI KÖZLÖNYE.
 ELŐFIZETÉSI DIJ EGY ÉVRE 4 PENGŐ MELLÉKLETTEL EGYÜTT.
 AMERIKÁBAN AZ ELŐFIZETÉSI DIJ 2 DOLLAR. TIZ PÉLDÁNYT PORTÓMENTESEN KÖLDÜNK.
 SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
 WALLRABENSTEIN JAKAB, NYIREGYHÁZA, DESSEWFFY-TÉR 10.

„Egyház, egyházak és egyesülési törekvések.“

(Folytatás.)

Az államegyházban tag az, aki az állam tagja. Ha az állam tagja vagyok, egyúttal annak az egyháznak is tagja vagyok, melyet az állam elismert. Ha akarok kilépni az egyházból. Utóbbi tény némelyik államban csak újabbkori vívmány.

A régi Oroszországban politikai vétség számba ment, ha egy született orosz kilépett az orthodox egyházból. Ezért a vétségért börtön, vagy száműzetés járt.

Minden más államban, legalább az újabb időben, minden egyes állampolgárnak joga van az egyházból kilépni, ha felekezeten kívüli akar lenni. Megemlítem, hogy ennél a rendszernél a tagság nem függ attól, hogy milyen valakinek benső viszonya Krisztushoz, vagy az egyházhoz, hanem az államhoz való tartozásától függ. Az azelőtti századokból tudjuk s ez az elv még a reformáció utáni időkben is uralkodott, cuius regio, eius religio, akié az ország felett, uralkodik az a vallás felett is uralkodik. Ha az uralkodó egyházat cserélt, akkor alattvalói is annak az egyháznak lettek tagjai.

A másik jellegzetes tulajdonsága az ilyen egyházalakulatnak, hogy pénzügyi tekintetben függ az államtól. Az egyházi kiadások az állampénztárból fedeztetnek. Az egyes polgár köteles megfizetni az egyházi adót, még akkor is, ha nem is hisz az egyházban, s ha mindjárt ellenséges indulattal viseltetik is az egyházzal szemben. Éppen úgy köteles megfizetni az egyházi adót, mint az állami adót.

Az állammal való ezen szoros kapcsolat miatt a sociologiai úton létrejött egyház nem más mint az állami közigazgatásnak bérlete s az egyházi tisztviselők nem egyebek, mint állami hivatalnokok.

Ez az egész rendszer, vagy az egyházi organizációk egész formája tehát a külső kényszeren alapszik, nem pedig a belső elhatározáson s ebben van az alapvető ellentét

az úgynevezett *szabadegyház* s a többi egyházak közt, melyek a szabad egyházból keletkeztek. A tagság az egyesnek szabad elhatározásán és hitbeli meggyőződésén alapszik. Az egyház önmaga adja meg magának törvényeit s szabja meg rendjét. Az állam nem rendelkezik az egyházzal. A szükséges anyagi eszközök önkéntes adakozásból jönnek. A szabad egyházak mindenemű állami támogatást elutasítanak. A szabad egyház úgy akarja munkáját végezni, hogy csak azoknak anyagi segítségét veszi igénybe, akik önkéntesen adakoznak. A kilépés is szabad. Az az alap tehát, melyen ez az egyházi típus nyugszik, az önkéntesség, a szabad elhatározás, mely csak egyetlen egy kényszert ismer, s ez a belső meggyőződésnek, a Krisztusban való hitnek és szeretetnek a kényszere.

Ebből az ellentétből keletkezett a mai egyházaknak egész sorozata. Sok olyan önálló egyház van ma, mely kezdetben nem volt más, mint kísérlet az államegyház megreformálására. Az idő folyamán azonban ezeket a mozgalmakat az egyházból kiszorították, vagy pedig maguk váltak ki az egyházból s így lettek önálló egyházakká.

Az egyháztörténet évszázados fejlődésében azt látjuk, hogy a hivatalos államegyházon belüli szellemi mozgalom, mely megőrizte erejét, önálló egyházalakulattá lett. Ez volt az eset a reformáció mozgalomával, a lutheránus és református mozgalommal s más mozgalmakkal. Ott, ahol valamelyik reformmozgalom nem lett önálló egyházalakulattá, ott idővel ez a mozgalom ellaposodott, mint pl. Németországban a pietismus mozgalma. Ennek egyszerűen az a magyarázata, hogy az államegyházat nem lehet megreformálni, mert nem öntudatos keresztyén alakulat, hanem kulturális alakulat, amelyet az állam kultúrokból támogat.

Itt el kell ismernünk azt, hogy az államegyházak a kultúra terén sokat tettek. De mint specifikusan keresztyén, evangéliumi, újtestamentomi alakulat az államegyház nem reformálható, mert az állami törvény szerint minden ember tagja lehet. Nem gyako-

rollhat egyházfegyelmet, nem zárhat ki senkit. Pár hónappal ezelőtt Svájcban történt a következő eset. A római katolikus egyház kizárt az egyházból egy tagot, mert kimondottan istentagadónak vallotta magát s nem vehetett részt az egyházi választásokban. Az illető a világi bírósághoz felebbezett s a bíróság a fennálló törvények értelmében a következőket határozta: szóbanforgó egyén nem lépett ki önként az egyházból, egyházi jogai állampolgárságán alapulnak, s így teljesen közömbös, vajjon az illető hisz-e, vagy se s mit határoz, az egyház. Mint állampolgárnak joga van az egyházi választásokon részt venni.

Tehát ime itt minden reformtörekvésnek alapja hiányzik, t. i. az a jog, hogy az istentagadókat kizárhassák.

Az államegyház nem tudja kiküszöbölni a kényszert sem, mivel maga az állam nyújtja. Eppen azért lehet észrevenni a ker. egyház történeti fejlődése folyamán, hogy éppen ezen oknál fogva keletkeztek új meg új alakulatok. Erre vezethető vissza, hogy ma jó egynehány keresztyén szervezet létezik.

Azt is mondják, hogy a tulajdonképpeni egyház a *láthatatlan egyház*. De ez a fogalom sem újtestamentomi fogalom!

Az újtestamentom nem ismer láthatatlan egyházat. Ezt a fogalmat a későbbi teológia hozta létre. Az újtestamentom konkrét gyülekezeteket ismer, amelyeket az emberek alkotják. Azt el kell ismerni s szeretném ebben a pontban világosan kifejezni magam, hogy ez nem függ össze a személyes hitléttel.

Minden időben voltak az államegyházakban is hívő lelkek s voltak a szabad egyházakban is képmutatók. Nem egyes emberek megítéléséről van szó előadásomban, hanem külső organizációkról s rendszerekről. Itt ki kell jelentenem azt, ha történeti alapon vizsgáljuk a tényeket, akkor mindezen különböző organizációknak meg van a történeti magyarázata s létjogosultsága. Hogy hogyan képezhetnek együttesen egy egységet, azt mindig látni fogjuk.

Vessünk egy tekintetet az egyesülési törekvésekre, melyek éppen a mai különbségek miatt keletkeztek.

Az egyesülési törekvések, melyek ma az egész világon minden ker. egyházban észlelhetők, három forrásból fakadnak.

Földrajzilag tekintve, Amerikából származnak.

Ez az egyik forrás.

A másik forrás ahonnan az egyesülési törekvések származnak: a ker. misszióknak missziói területe.

A harmadik forrás pedig: az európai viszonyok.

Ezek az egyesülési törekvések szép, tiszt,

ideális indító okokból származnak. Megengedem, hogy részben külső, reális okok is szerepelnek. Személyesen ismerem az egyesülési törekvések vezető egyéniségeit s amenynyire ismerem őket, tudom, hogy mind-egyiknek szívében ott ég a Krisztus iránti szeretet. Annak dacára megengedem, hogy ezek mellett talán öntudatlanul más okok is szerepelhetnek, amelyek a mai világhelyzetből előállnak. Az amerikai helyzet egész más, mint a missziói területeken, vagy az Európában való helyzet.

Amerikában, ahol az egyesülési törekvések mély gyökeret vertek, *nincs államegyház!* Nincsenek államilag segélyezett, privilegizált egyházak. Az állam nem törődik az egyházzal, legfeljebb annyira, mint egy klubbal, vagy egy sportegylettel. Minden egyház önmaga adja meg magának szabályait, mint bármely más egyesület. A vallás ebben az értelemben magánügy s az egyházak egymással ugyanezen az alapon állnak.

Az az ellentét, amely Európában állam-egyház és szabadegyház közt létezik, az Amerikában nincsen.

Amerikának történelme hozta magával, hogy egy és ugyanazon városban többféle egyház van. Mint amerikai polgárnak engedjenek egy megjegyzést.

Sokszor hallottam Európában, amint az amerikai egyházak nagy szétszakadozottságáról beszélnek s ezt speciálisan amerikai jelenségnek tüntetik fel.

Mélyen tisztelt hölgyeim és uraim, azt kérdezem: Vajjon honnan jönnek az amerikai egyházak? Honnan jönnek a lutheránusok, a reformátusok, baptisták, kongregacionalisták, methodisták, presbiteriánusok, menoniták stb? Mindannyian Európából jönnek. Ezeket Európa küldte a nyakunkra. Európa ajándéka. Ti európaiak létesítettétek ezt a sok egyházat, nem mi amerikaiak. Európában még sokkal több egyház keletkezett volna, ha az állam a maga kényszerével meg nem akadályozta volna. Mivel Amerikában nincsen kényszer, azért húzódtak át Amerikába az új egyházak s ott a szabad levegőben szépen gyarapodtak.

Kedves hallgatóim, az egyesülési törekvések az összes egyházak egyenjogúságán alpszik. Szeretnék elkerülni a konkurrenciát, az erőpazarlást. Az óriási feladatokra s mindarra akarják a figyelmet koncentrálni, ami szükséges.

Az egyesülési törekvések másodsorban a nagyvilágnak missziói területeiről indulnak.

Ott nincsenek államegyházak csak szabad egyházak. Az európai egyházak missziói társaságai nem hivatalos egyháziak, hanem egyházon belüli szabad missziói társaságok. A pogányság nagy tömegével szemben ott áll a maroknyi keresztyénség. Misz-

szionáriusaink és pogányokból lett keresztyéneink telismerték azt aényt, hogy a keresztyének közli különbségek nagyon is kicsinyek, amellet az óriási ellentét mellet, mely van keresztyénség és pogányság közt. Felismerték azt, hogy a pogányság oly borzasztó hatalom, hogy ezzel szemben a keresztyének hitvallásai és közigazgatásai közli különbség igazán elenyésző csekélység. Eppen azért a pogánysággal és a pogánykeresztyénséggel szemben egy közös alapot kell találni. A pogány missziói területeken való egyesülési törekvések szükséges voltát éppen a Jeruzsálemben tartott missziói konferencián hangsúlyozták.

Az egyesülési törekvések harmadik forrása éppen Európából származik, különösen a háború óta.

Amennyire én ismerem a helyzetet, a tulajdonképpeni keresztyén motívumok ideálja mellet három nagy mozgalmat látok.

Az első a róm. kath. egyházzal való ellentét. A róm. kath. egyház a háború után mint megerősödött politikai tényező jelent meg s mindenütt nyert politikai hatalomban. Minden országban a kormányok számolnak a róm. kath. egyházzal. Ezzel a zárt hatalommal szemben a protestantizmus szétszakadozott, gyenge. Így az egyesülési törekvések egyik indító oka az, hogy a protestantizmust egyesítsék, hogy a népéletben s társadalmi életben, mint egységes hatalom éreztesse hatását éppen úgy mint a katholicizmus.

A másik motívum: az erőgyűjtés a hitetlenség ellen. Az összes európai országokban a ker. vezetők elismerik azt, hogy a népesség két nagy rétege teljesen elidegenedett a keresztyén és az egyházi élettől. Az egyik réteg a műveltek rétege. Azok, akik egyetemet végeztek. Altalában azt mondhatjuk, hogy a művelt réteg az egyháztól elidegenedett. A művelt emberek mindenütt az esztétikának, a művészetnek s intellektualizmusnak élnek. Az egyháztól elidegenedtek. A másik réteg a minden országban mindjobban elhatalmasodó munkásréteg. A proletáriátus Európában. A munkásosztály, mint ilyen elveszett az egyház számára s nemesak, hogy közönyös az egyházzal szemben, hanem ellenséges indulatú. Az európai szocializmus, s amennyiben szó lehet róla, az amerikai szocializmus kimondottan agresszive keresztyénellenes. Hogy a keresztyéneket és a keresztyénséget erősítsék a művelt réteg és a munkásrétegek hitetlensége ellen, azért támadt az egyesülési törekvés. Ez a második motívum vagy forrás.

Ezekután pedig rámutatok a harmadik motívumra s kérem ne vegyék tőlem ezt rosszszóval, hogy erre is rá kell mutatnom. Mintegy öntudatlanul, de jelen van az egyesülési törekvésekben, mint indító ok, az a

körülmény, hogy az államegyház ellenszenvvel viseltetik a szabadegyházzal szemben. Ezt hosszabb megfigyeléseim eredményeként állítom. Itt vannak gör. kel. és gör. kath. barátaink, akik az egyesülési törekvések végett tartott gyűléseinken egyenesen kiellenfették: ők nem akarják, hogy a protestánsok az ő országaikban munkálkodjanak. Majd ők egyedül végzik el munkájukat. Ezt ők a legnagyobb lelkinyugalommal mondják s ugyanígy gondolkozik némely prot. államegyház is. Vagyis abból a gondolatból jön ez az állítás: hogy mindenki legyen egyes-egyedül ennek az egyháznak a tagja s nem más egyházé.

Tehát különbözök a források s motívumok, amelyekből ez a világot körülfogó egyesülési törekvés származik.

Dár sikerült volna ezt a mozgalmat s ezt a törekvést történelmileg megvilágítani. Egész röviden pár következtetést vonok: Teljes szívemből hiszem a Krisztus egyházának egységét. Hiszem azt, hogy van egy akol és egy pásztor. De ez az egység abban áll, hogy lélekben, szeretetben s egymás megértésében vagyunk egyek. De soha sem lesz meg az egység a külső organizációban. Bár mikor és bárhol akarják a vallásos életet egyetlen egyházba egybefoglalni, sohasem sikerült; mindig kudarcot vallottak a kísérletek s az emberek több táborra oszlottak.

(Vége.)

H I R E K.

— **Szünidő Budakeszin.** Mint eddig minden évben, úgy az idén is alkalmat nyújt egyházunk arra, hogy Budakeszin *augusztus 1-ikétől augusztus 10-ikéig* az ifjuság olcsón üdülhessen s pihenhessen. Gondoskodás történik arról, hogy mindkét nembeli ifjuság jó lakást s kosztot kapjon igen olcsón s tíz szép napot tölthessen kitünő hegyi levegőn, fenyves erdőben. Kirándulások, társasjátékok s bibliaórák töltik ki a napot. Ugy tagjaink, mint más érdeklődők felvilágosításért, forduljanak Funk M. superintendenshez, Budapest, Felsőerdősor 5. III. e. Aki olcsón és jól akar nyaralni, ragadja meg ezt az alkalmat.

— **Német protestáns vasutas vendégek Magyarországon.** Duisberg és Frank német birodalmi vasuti főtitkárok (a német keresztyén vasutas egyesületnek előbbi másodpénztárosa, utóbbi jegyzője) június 2—12-ig Magyarországot meglátogatják s a következő előadásokat tartják: Június 2-án és 3-án este 7 órakor a budapest-fasori ref. egyházrész tanácsstermében (VII., Vilma-királynő-ut 5-7.) a következő tárgyakról szólnak: »Krisztus és

a vasutas», »Nemzetközi keresztyén vasutas szövetség». Ezeket az előadásokat megismétlik június 4-én Pécsen, 8-án Debrecenben, 9-én Nyíregyházán. E helyeken az összejövetel helyét és idejét a helybeli lapok közhírré teszik, de június 1-től a helybeli protestáns lelkészi hivatalok is közölhetik. Magyar protestáns vasutasok! Jöjjetek nagy tömegekben a gyűlésekre és hívjátok protestáns társaitokat is. Belépődíj nincs.

— **Nemzetközi keresztyén vasutas konferencia** a Majnai Frankfurtban. A német keresztyén vasutas szövetség 1929. június 17. 20-ig tartja rendes évi konferenciáját, — ebből az alkalomból lesz ugyanott nemzetközi vasutas gyűlés is. A részletes programról és a részvétel igen kedvező feltételeiről dr. Csia Sándor máv. igazgatósági főorvos ad részletes felvilágosítást, ugyanő gondoskodik az osztrák és német szabadjegyről is a június 5-ig jelentkezők részére. Aki németül eléggé tud a magyar protestáns vasutasok közül, az el ne mulassza a részvételt, mely számottevő kiadással alig jár. Felejthetetlen élményekkel tér vissza mindenki a mélyen járó előadásokról és hatalmas ünnepélyekről.

— **A methodisták Olaszországban** jelenleg 3475 bekebelezett tagot, 449 próba tagot, 230 vasárnapi iskolást és 40 gyülekezetet számlálnak, melyek a legutóbbi esztendőben 308,446 lírát használtak fel. Pompás nevelőintézetük vannak. Casa Maternában, Nápoly mellett egy 200 gyermekes árvaházat tartanak fenn. Rómában a pompás fekvésű Monte Mario-n gyönyörű iskolájuk és pensiójuk van fiú-gyermekek számára, Cardon Hall-ban pedig leányok számára. Velencében van egy intézetük, melyben 70 gyermeket nevelnek. A gyülekezeti munka Rómában, Bolognában és Scieliben (Szicília szigetén) reményteljes.

— **Kérelem.** Azon kedves olvasóinkat, akik még nem fizettek elő lapunkra, igen kérjük, hogy legyenek szivesek azt a kis előfizetési díjat beküldeni, mert lapunk előállítása sokba kerül. Azon olvasóinkat pedig, akik már több éve olvassák lapunkat, de még semmit sem fizettek elő, kérjük, hogy vagy küldjék be előfizetésüket, vagy pedig küldjék vissza lapunk jelen számát s akkor többé nem küldjük címükre. Így felesleges kiadástól és munkától kimélnék meg bennünket. Szerkesztőség.

— **Soufizmus.** Ez új vallás. Párisban keletkezett. Az oltár arany takarókkal díszítve. Hat égő gyertya a hat világvallást jelenti: brahmanizmust, buddhizmust, zarat-hustra vallása, izlám, kereszténység, zsidóság. Van egy hetedik gyertya azon világi

bölcsek számára, akik a világnak új tudományt hirdettek. Egy nyolcadik gyertya jelenti az Isten világosságát. Istentisztelet alatt a különböző vallási könyvekből olvasnak, s az alapítónak a tanaiból. Az új vallás tagjai kizárólag a magasabb társadalmi körökből kerülnek ki. Mi más ez, mint egy hamis próféta megnyilatkozása? Bizonyítja az a tény is, hogy az Ur visszajövele közel van. Ez is egyike azon sok jeleknek, melyek Jézus visszajövetelét megelőzik!!

— **A methodisták és a tánc.** A Methodist Recorder, az angol methodista egyház hivatalos lapja, körkérdezt intezett olvasóihoz hogy fenntartandó-e a methodista konferencia jelenleg is érvényes tilalma a tánc ellen. Számos egyházi vezető személyiség válaszában elavultnak tartja a tánctilalmat, mások viszont aggódnak, hogy a tilalom megszünetése esetén a hívek a modern táncok befolyása alá kerülnek. Valószínű, hogy ebben a kérdésben legközelebb konferenciát hívnak egybe. A Pesti Hírlapot, melyben ez a hír megjelent, megnyugtathatjuk, hogy semmiféle methodista konferencia nem foglal állást a tánc mellett. A mai tánc nem is tánc, hanem erkölcstelen ugrándozás, mely sérti a jóízlést.

— **A szovjet új rohama a vallás ellen** Londonból jelentik: a Daily News szerint a szovjet legközelebb új vallásellenes rendeletet bocsát ki, amely főként a baptisták ellen irányul. A rendelet szerint minden egyházkerületet vagy hitközséget lajstromozni kell és senkinek sem szabad más templomba járni, mint amelybe lajstromozták. Hasonlóképpen a papoknak is csak a lajstromozásuk területén levő templomban szabad funkciókat teljesíteni. Ezzel elejét akarják venni a baptista vándor-prédikátorok működésének. Végül a rendelet az egyházi testületek működését kizárólag a templomi istentiszteletekre akarja korlátozni, amivel meg akarják akadályozni a keresztyén egyházak szociális tevékenységének folytatását. Dárhogy is üldözzék Oroszországban vagy máshol a hívőket Isten Szent Leike erősebb s ez erőt ad a hívőknek, börtön, bilincs, maglya s más hatal elvételére.

Templomberendezési cikkek, kegytárgyak, egyesületi zászlók, jutányos beszerzési forrása az

Ecclesia r.-t.

Budapest IV. Váci ucca 59. szám.